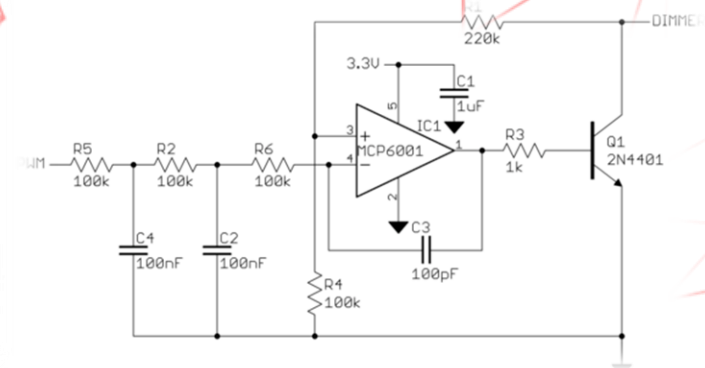
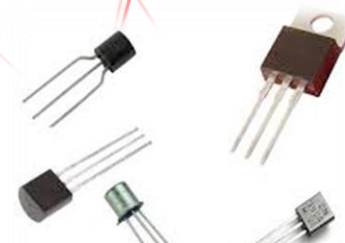
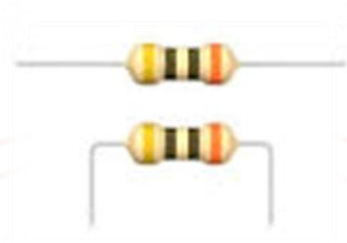
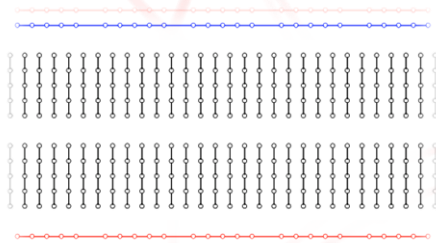

Ηλεκτρονική

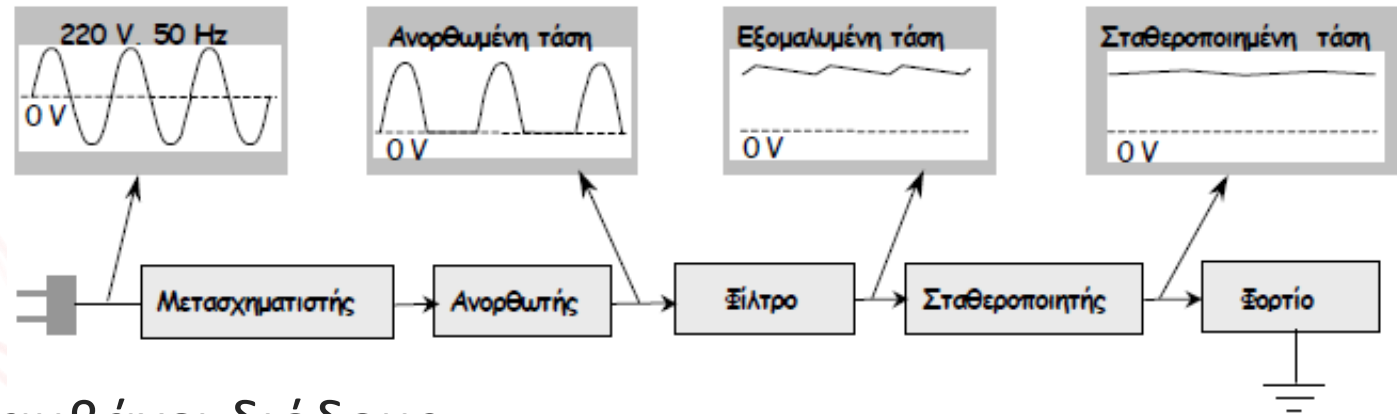
➔ Νικόλαος Γιαννακέας

Περιεχόμενα του μαθήματος

- Εφαρμογές διόδων γενικά
- Ανόρθωση τάσης
  - Ημιανόρθωση
  - Πληρής ανόρθωση με 2 διόδους
  - Πληρής ανόρθωση με συνδεσμολογία γέφυρας
- Φίλτρα εξομάλυνσης
- Σταθεροποιητές
- Πολλαπλασιαστές

Τροφοδοτικά

➤ **Ανορθωτής:** περιλαμβάνει διόδους

➤ Τροφοδοτείται από πηγή ac, παρέχει τάση dc

➤ Στη συνέχεια θα εξετάσουμε με συντομία τους συνηθέστερους τύπους ειδικών διόδων

➤ **Φίλτρο Εξομάλυνσης:** περιορίζει τις μεγάλες διακυμάνσεις της ανορθωμένης τάσης σε μικρά μόνο ποσοστά κυμάτωσης

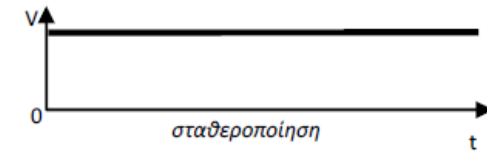
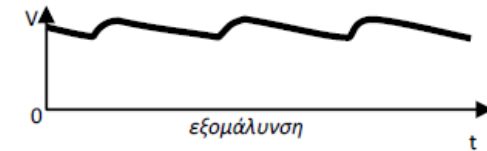
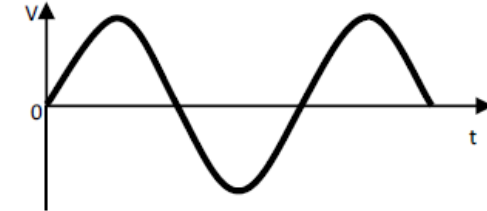
➤ **Σταθεροποιητής τάσης:** διατηρεί την τάση στο φορτίο σταθερή παρά τις μεταβολές της τάσης του δικτύου ή του ρεύματος φορτίου

Εφαρμογές των διόδων (1)

- Το εύρος των εφαρμογών των διόδων είναι εξαιρετικά εκτεταμένο
- Από το πλήθος των εφαρμογών αυτών θα μελετήσουμε στο σημείο αυτό τη μετατροπή εναλλασσόμενης τάσης σε σταθερή
- Οι ηλεκτρονικές **συσκευές λειτουργούν με σταθερές τάσεις** τροφοδοσίας
- Συσκευές με μικρή κατανάλωση ηλεκτρικής ισχύος μπορούν να τροφοδοτηθούν μέσω ξηρών στοιχείων (μπαταριών) τα οποία παρέχουν σταθερή τάση
- Αν η κατανάλωση ισχύος μιας συσκευής είναι μεγάλη, η χρήση ξηρών στοιχείων δεν είναι επαρκής και για την παραγωγή των σταθερών τάσεων τροφοδοσίας χρησιμοποιείται τροφοδοτικό (power supply)

Ανόρθωση Τάσης

- Τα τροφοδοτικά λειτουργούν με την εναλλασσόμενη τάση του ηλεκτρικού δικτύου & παρέχουν (σταθερή) συνεχή τάση
- Οι φορτιστές (chargers) που χρησιμοποιούμε για την φόρτιση επαναφορτιζόμενων μπαταριών είναι & αυτοί τροφοδοτικά, μιας & μετατρέπουν την εναλλασσόμενη τάση του δικτύου στην κατάλληλης τιμής σταθερή τάση που απαιτείται για τη φόρτιση
- Η διαδικασία μετατροπής μιας εναλλασσόμενης τάσης σε σταθερή ακολουθεί έναν αριθμό σταδίων

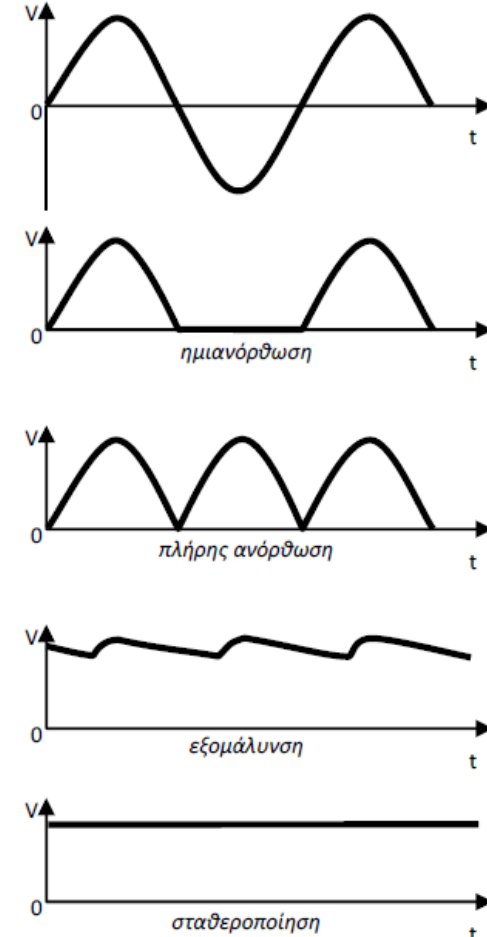

Στάδια μετατροπής εναλλασσόμενης τάσης σε σταθερή

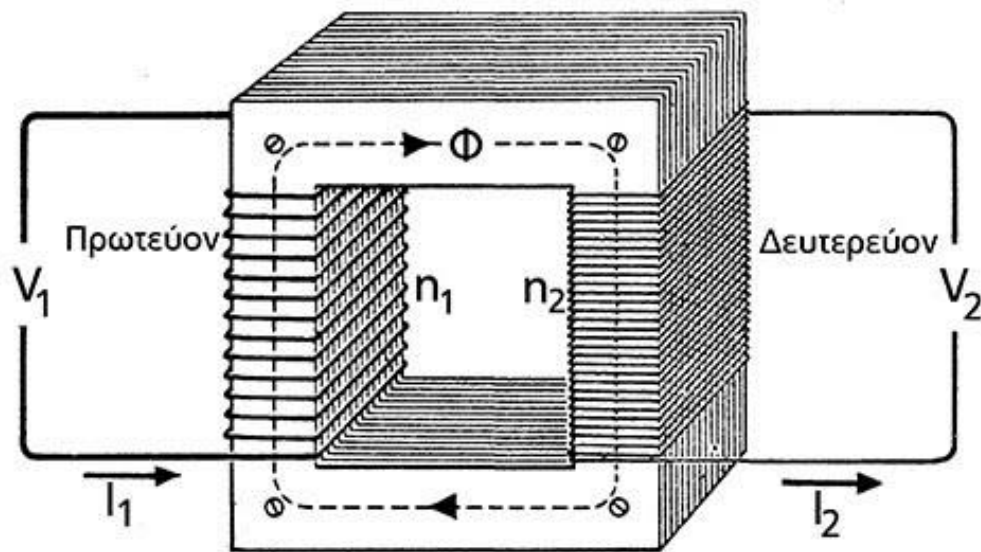
Ανόρθωση Τάσης

- Η κυματομορφή στην κορυφή του σχήματος αντιστοιχεί στην μορφή της τάσης που παρέχεται από το ηλεκτρικό δίκτυο (Αξίζει να προσέξουμε πως η *DC* συνιστώσα του σήματος αυτού είναι μηδενική)
- Επειδή η τιμή της τάσης του ηλεκτρικού δικτύου είναι αρκετά μεγαλύτερη από την σταθερή τάση τροφοδοσίας που θέλουμε να παράξουμε, χρησιμοποιείται **μετασχηματιστής υποβιβασμού** στο δευτερεύον του οποίου παρέχεται εναλλασσόμενη τάση με πλάτος της ίδιας τάξης μεγέθους με την σταθερή τάση που πρόκειται να παραχθεί

Στάδια μετατροπής εναλλασσόμενης τάσης σε σταθερή

1. Μετασχηματιστής Υποβιβασμού

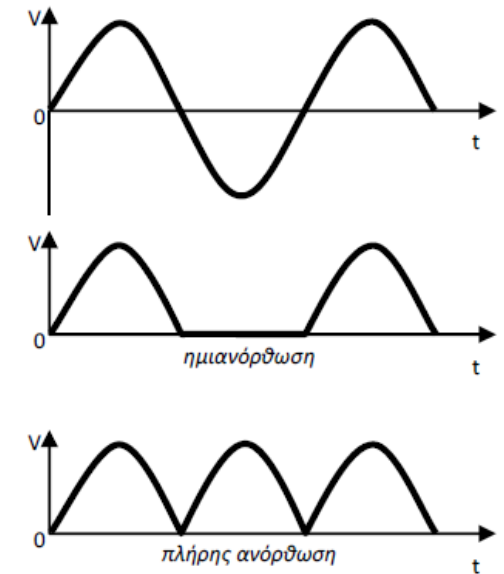

$$\frac{V_{\text{πρωτ}}}{V_{\text{δευτ}}} = \frac{N_{\text{πρωτ}}}{N_{\text{δευτ}}}$$

2. Ανόρθωση Τάσης

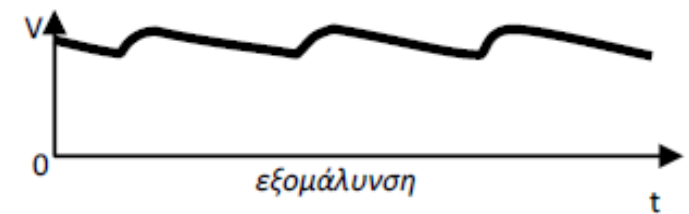
- Το πρώτο στάδιο μετατροπής της εναλλασσόμενης τάσης σε σταθερή περιλαμβάνει την **ημιανόρθωση** (ή **ανόρθωση ημικύματος – half-wave rectification**) ή την **πλήρη ανόρθωση** (ή **ανόρθωση πλήρους κύματος – fullwave rectification**) της εναλλασσόμενης τάσης
- Με την ημιανόρθωση αποκόπτονται τα αρνητικά τμήματα της εναλλασσόμενης κυματομορφής & η κυματομορφή που προκύπτει είναι συνεχής
- Με την πλήρη ανόρθωση το πρόσημο των αρνητικών τμημάτων γίνεται θετικό (τα αρνητικά μέρη <<ανορθώνονται>>)
- Από μαθηματικής άποψης το αποτέλεσμα της πλήρους ανόρθωσης αντιστοιχεί στην απόλυτη τιμή της εναλλασσόμενης τάσης

2. Ανόρθωση Τάσης

- Αν & συνεχή, τα σήματα που προκύπτουν από την ημιανόρθωση ή την πλήρη ανόρθωση μιας εναλλασσόμενης τάσης είναι μεταβαλλόμενα & μάλιστα παρουσιάζουν σημαντική κυμάτωση
- Για τον περιορισμό της κυμάτωσης αυτής ακολουθεί ένα στάδιο εξομάλυνσης (**πρόκειται ουσιαστικά για φιλτράρισμα του σήματος**)
- Στο τελικό στάδιο της σταθεροποίησης η κυμάτωση αναιρείται σχεδόν απόλυτα & η συνεχής τάση γίνεται σχεδόν σταθερή

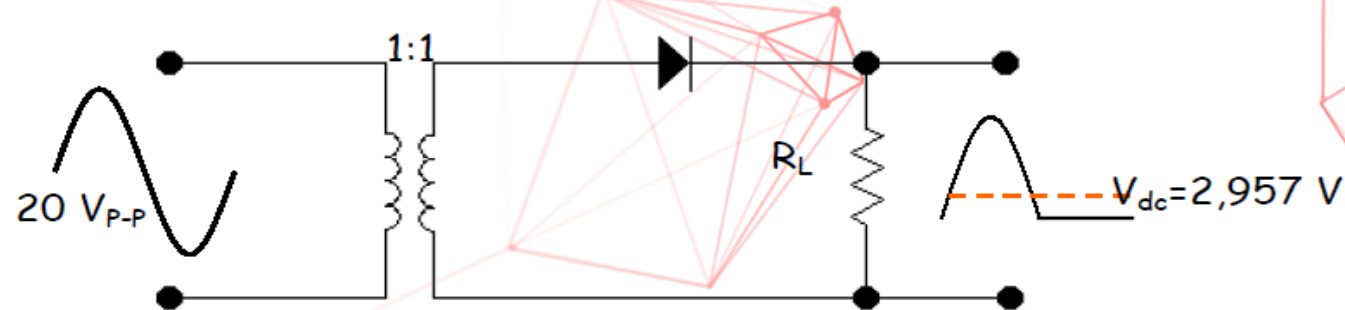

2.1 Ημιανόρθωση

Μέση Τιμή Τάσης στην ημιανόρθωση: Είναι η τιμή που δείχνει ένα dc βολτόμετρο στην έξοδο του ημιανορθωτή

$$\text{Ισχύει: } V_{dc} = 0,318 \times V_{out(max)}$$

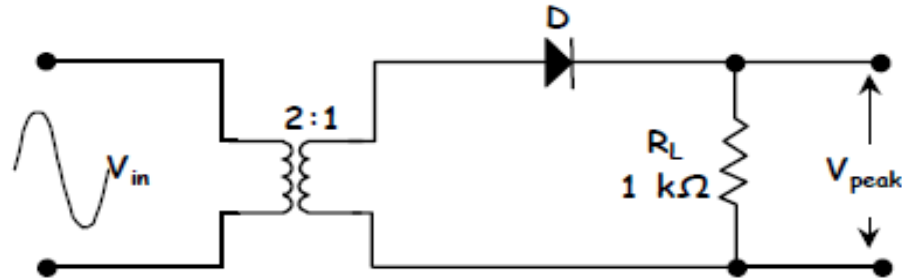
Παράδειγμα

$$V_{dc} = 0,318 \times V_{out(max)}$$

$$V_{dc} = 0,318 \times (10 - 0,7) V = 2,957 V$$

Παράδειγμα 1

Είναι $V_{in}=50\text{ημωτ}$. Η δίοδος όταν πολώνεται ορθά κρατάει στα άκρα της $0,7\text{ V}$

α) V_{peak} ;

β) PIV (Μέγιστη Ανάστροφη Τάση);

γ) σχεδιάστε την τάση εξόδου V_{peak} εάν η D τοποθετηθεί ανάστροφα

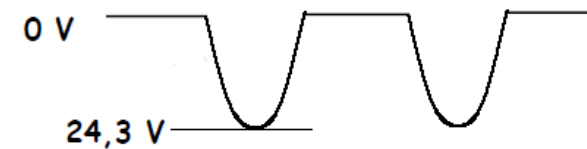
Λύση 1

α) είναι: $V_{\delta\epsilon\upsilon\tau} = \left(\frac{N_{\delta\epsilon\upsilon\tau}}{N_{\pi\rho\omega\tau}} \right) V_{\pi\rho\omega\tau} = \frac{1}{2} 50 \text{ V} = 25 \text{ V},$

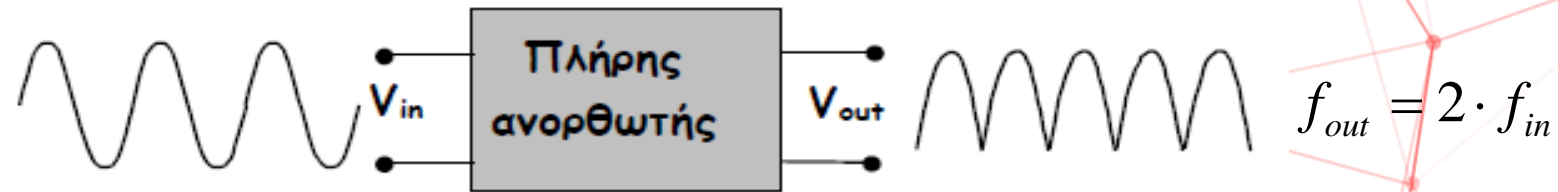
$$V_{\text{peak}} = (25 - 0,7) \text{ V} = 24,3 \text{ V}$$

β) είναι: $\text{PIV} = V_{\delta\epsilon\upsilon\tau} = 25 \text{ V}$

γ) Εάν η δίοδος τοποθετηθεί ανάστροφα, πολώνεται ορθά και άγει μόνο κατά την εφαρμογή της αρνητικής ημιπεριόδου της V_{in} . Είναι: $V_{\text{peak}} = (25 - 0,7) \text{ V} = 24,3 \text{ V}.$

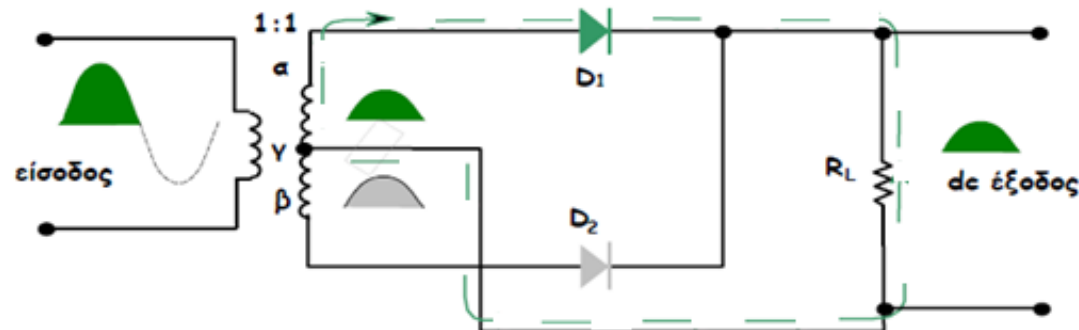

Πλήρης ή διπλή ανόρθωση με 2 διόδους

Πλήρης ανόρθωση με μετασχηματιστή με μεσαία λήψη

Εφαρμογή θετικής ημιπερίοδου: $0 < \omega t < \pi$ $V_a > V_b \Rightarrow$ άγει μόνο η $D_1 \Rightarrow 0,7$

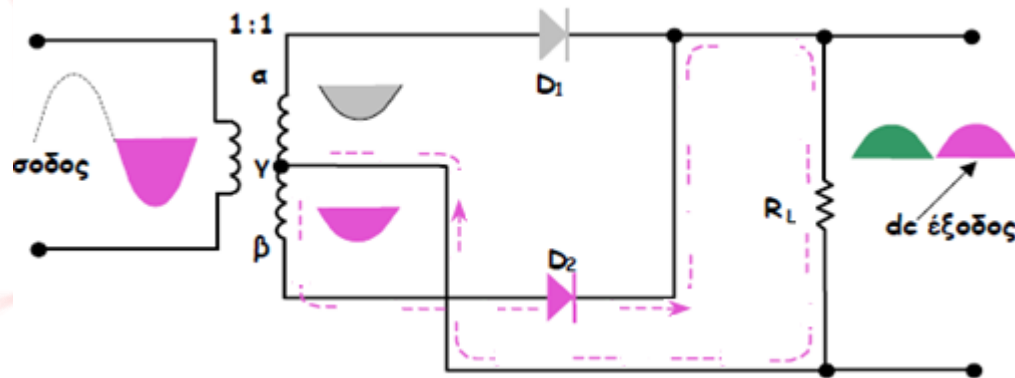

Πλήρης ή διπλή ανόρθωση με 2 διόδους

Εφαρμογή αρνητικής ημιπεριόδου: $\pi < \omega t < 2\pi$

$$V_a < V_b \Rightarrow \text{άγει μόνο η } D_2 \Rightarrow V_{\text{out}} = \frac{V_{\delta\epsilon\upsilon\tau}}{2} - 0,7V$$

Το ίδιο ρεύμα διαπερνάει την R_L κατά την ίδια φορά όπως και κατά την εφαρμογή της θετικής ημιπεριόδου, άρα και ίδια ακριβώς έξοδος

Πλήρης ή διπλή ανόρθωση με 2 διόδους

Κύκλωμα πλήρη ανορθωτή με μετασχηματιστή με μεσαία λήψη:

$$V_{dc} = \frac{2}{\pi} V_{out\ max} = 0,637 \times V_{out\ max}$$

Για το ρεύμα:

$$I_{dc} = \frac{2}{\pi} I_{out\ max} = 0,637 I_{out\ max}$$

Η μέση τιμή του ρεύματος και της τάσης μετρίεται με αμπερόμετρο DC ή βολτόμετρο DC αντίστοιχα

Πλήρης ή διπλή ανόρθωση με 2 διόδους

Όταν D2 δεν άγει, στα άκρα της εφαρμόζεται ανάστροφα η τάση που επικρατεί στα άκρα ολόκληρου του δευτερεύοντος, μειωμένη κατά 0,7 V που είναι η πτώση στα άκρα της D1 που την ίδια στιγμή άγει. Το ίδιο συμβαίνει και στην D1 όταν αυτή δεν άγει. Επομένως (PIV) στα άκρα κάθε διόδου είναι:

$$PIV = V_{\delta\epsilon\upsilon\tau} - 0,7 \text{ V}$$

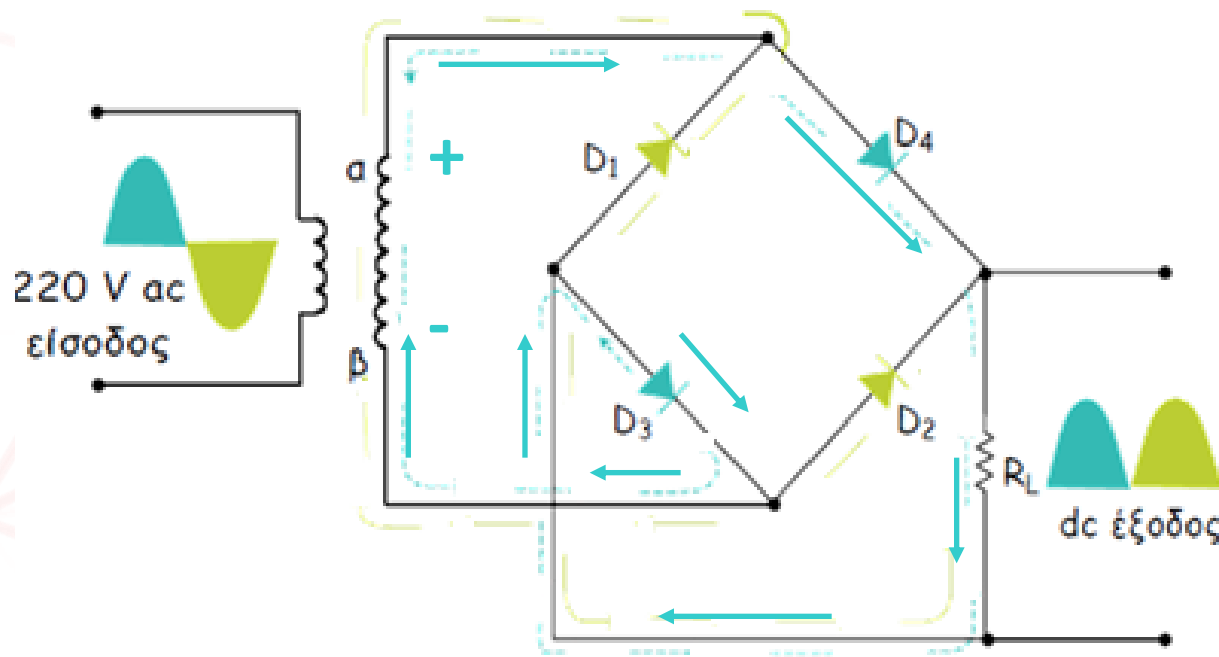
$$\text{Επειδή όμως: } V_{out\max} = \frac{V_{\delta\epsilon\upsilon\tau}}{2} - 0,7 \text{ V} \Rightarrow$$

$$V_{\delta\epsilon\upsilon\tau} = 2V_{out\max} + 1,4 \text{ V}$$

και τελικά:

$$PIV = 2V_{out\max} + 0,7 \text{ V}$$

Πλήρης ανόρθωση με συνδεσμολογία γέφυρας

$$V_{out(max)} = V_{\delta\epsilon\upsilon\tau} - 1,4 \text{ V}$$

Εφαρμογή θετικής ημιπεριόδου: $V_a > V_b \Rightarrow$ άγουν

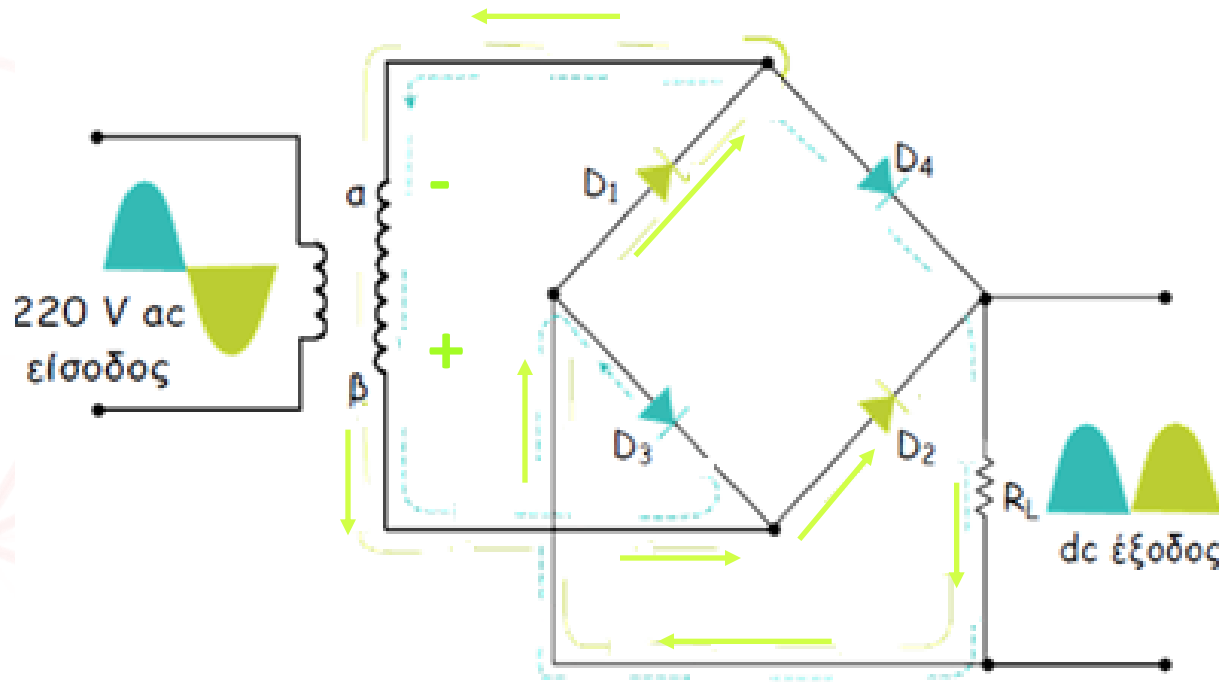
D_4, D_3 . Πορεία ρεύματος:

Εφαρμογή αρνητικής ημιπεριόδου: $V_a < V_b \Rightarrow$

άγουν D_2, D_1 . Πορεία ρεύματος:

Πλήρης ανορθωτής με γέφυρα

Πλήρης ανόρθωση με συνδεσμολογία γέφυρας

$$V_{out(max)} = V_{\delta\epsilon\upsilon\tau} - 1,4 \text{ V}$$

Εφαρμογή θετικής ημιπεριόδου: $V_\alpha > V_\beta \Rightarrow$ άγουν

D₄, D₃. Πορεία ρεύματος:

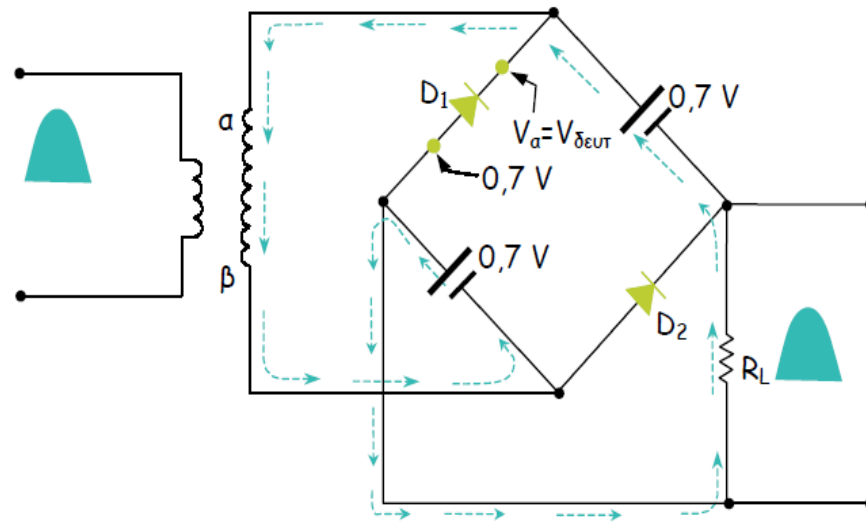
Εφαρμογή αρνητικής ημιπεριόδου: $V_\alpha < V_\beta \Rightarrow$

άγουν D₂, D₁. Πορεία ρεύματος:

Πλήρης ανορθωτής με γέφυρα

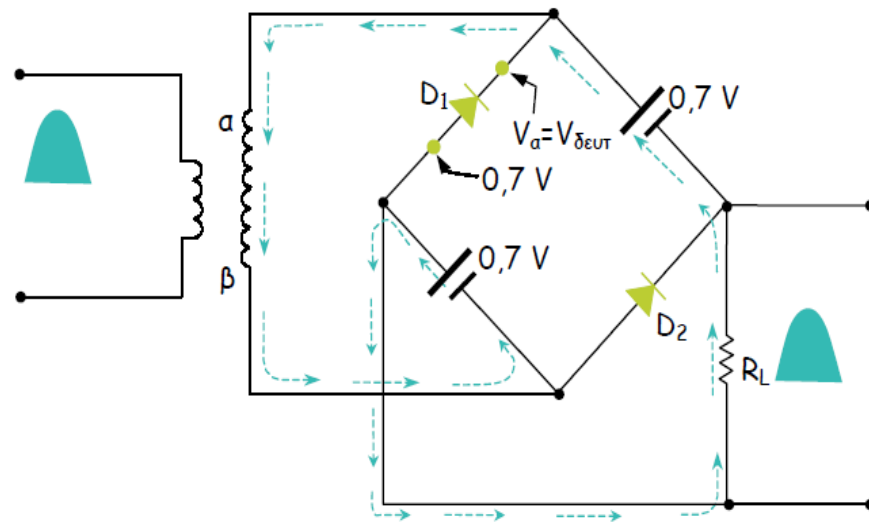

Πλήρης ανόρθωση με συνδεσμολογία γέφυρας

Όταν D_1 δεν άγει, με αναφορά το σημείο β του δευτερεύοντος του μετασχηματιστή, στην κάθοδό της έχει το δυναμικό του σημείου α $V_\alpha = V_{\delta\epsilon\upsilon\tau}$ και στην άνοδό της, το δυναμικό της ανόδου της D_3 που άγει και το οποίο είναι $V_{D3} = 0,7 \text{ V}$. Επομένως η PIV που εφαρμόζεται στα άκρα της θα είναι η διαφορά των δύο αυτών δυναμικών

Πλήρης ανόρθωση με συνδεσμολογία γέφυρας

$$PIV = V_{\deltaευτ} - 0,7 \text{ V}$$

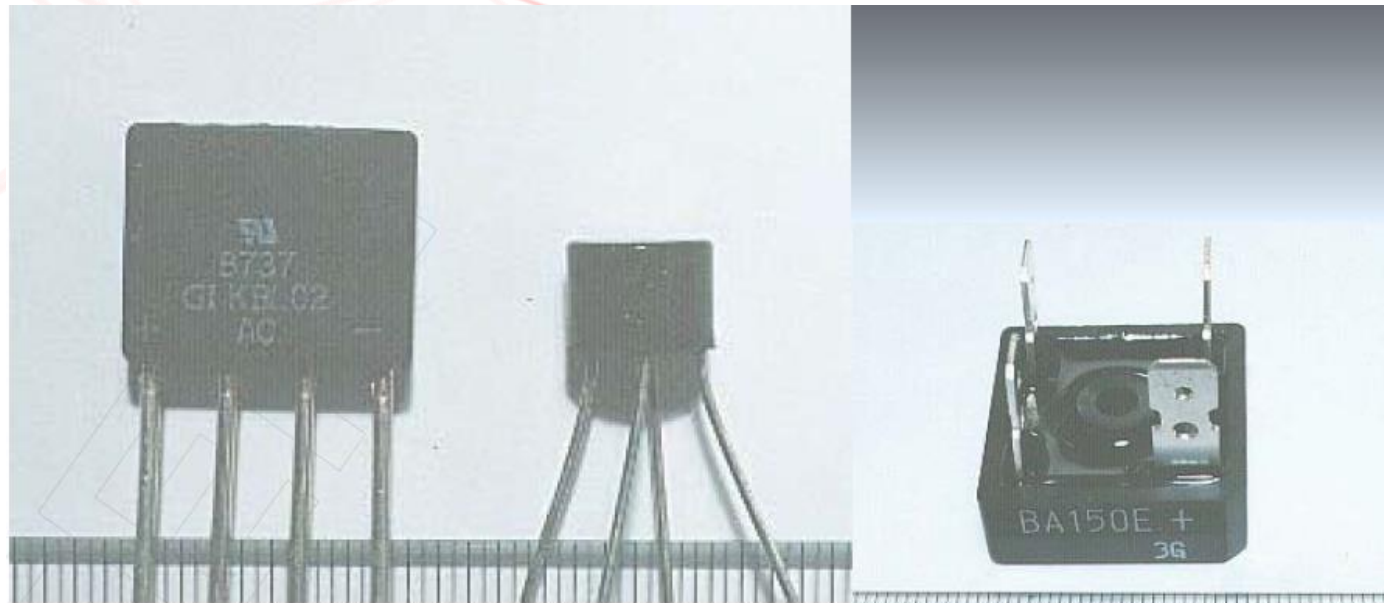
Επειδή όμως $V_{\deltaευτ} = V_{out(max)} + 1,4 \text{ V}$, τελικά:

$$PIV = V_{out(max)} + 0,7 \text{ V}$$

Το ίδιο ισχύει και για όλες τις διόδους της γέφυρας όταν δεν άγουν. Δηλ. για την ίδια τάση εξόδου $V_{out(max)}$ ο ανορθωτής γέφυρας χρησιμοποιεί διόδους που έχουν μισή τιμή PIV από αυτές που χρησιμοποιεί ο ανορθωτής με μετασχηματιστή με μεσαία λήψη

Συσκευασίες γέφυρας

Αυτή που φαίνεται **αριστερά**, στο παρακάτω σχήμα, έχει ρεύμα λειτουργίας μέχρι **4 A**. Αυτή που φαίνεται **στο μέσον** έχει κυλινδρικό σχήμα και ρεύμα λειτουργίας μέχρι **1 A**. Τέλος η **δεξιά γέφυρα** έχει τετραγωνικό σχήμα και το ρεύμα λειτουργίας της μπορεί να φτάσει τα **15 A**.

Διπλής ανόρθωση vs. ημιανόρθωση

1. Παρέχει διπλάσια DC τάση
2. Έχει χαμηλότερο συντελεστή κυμάτωσης
3. Δίνει διπλάσιο συντελεστή ισχύος
4. Έχει διπλάσια συχνότητα

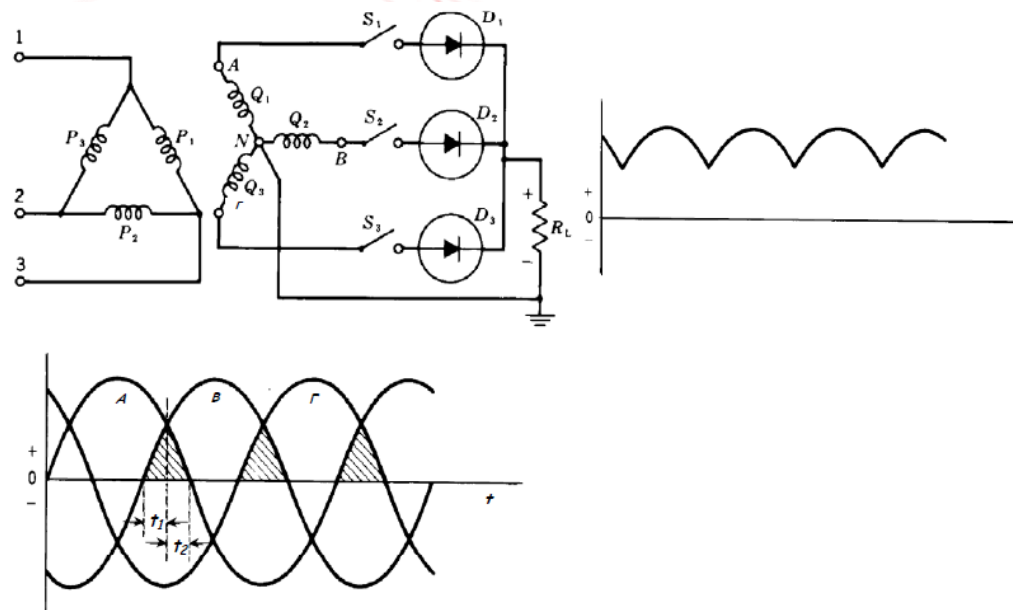
Τριφασική ημιανόρθωση

Οι δίοδοι άγουν εναλλάξ και άγει η δίοδος της οποίας η άνοδος βρίσκεται στην υψηλότερη τάση, πχ:

περίοδος t_1 : $V_A > V_B \Rightarrow$ άγει η D_1

περίοδος t_2 : $V_A < V_B \Rightarrow$ άγει η D_2

Ισχύει: $V_{dc} = 0,831 V_{max}$

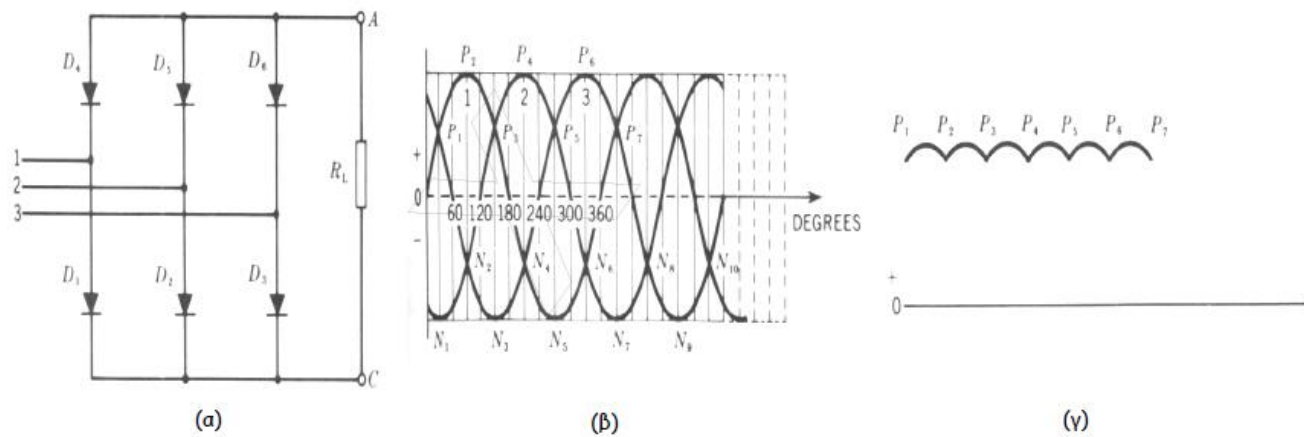

Πλήρης τριφασική ανόρθωση

(α): σύνδεση σπ' ευθείας στην παροχή της τριφασικής τάσης, χωρίς μετασχηματιστή

(β): οι τρεις φάσεις της τάσης εισόδου

(γ): κυματομορφή της τάσης εξόδου στα άκρα της R_L όπου τα σημεία $P_1, P_2, P_3 \dots$ αντιστοιχούν στα ίδια σημεία των κυματομορφών εισόδου του σχήματος (β)

Φίλτρα Εξομάλυνσης

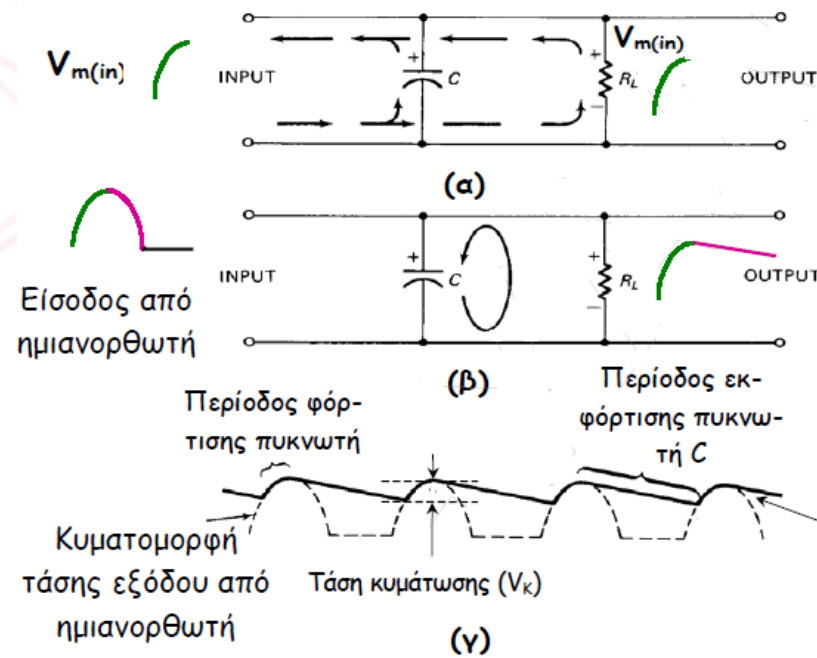
Περιέχουν:

- πυκνωτές
- αντιστάσεις και
- πηνία

και σταθεροποιούν την τάση στην έξοδο του ανορθωτή κόβοντας τις εναλλασσόμενες συνιστώσες

Εξομάλυνση με πυκνωτή

Μετατρέπει την τάση εισόδου σε μορφή που πλησιάζει την ευθεία λόγω της φόρτισης και εκφόρτισης του πυκνωτή μέσω της αντίστασης R_L

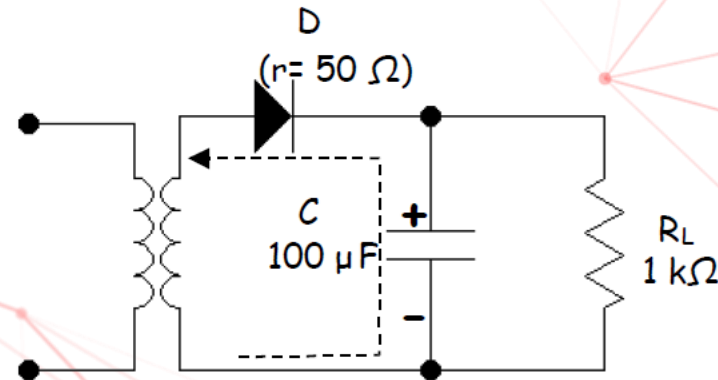
Όταν αυξάνεται η θετική τάση στα άκρα του C , αυτός φορτίζεται μέσω της αντίστασης της διόδου $r \approx 50-100 \Omega$ του ημιανορθωτή. Σταθερά χρόνου: rC έχει μικρή τιμή

Όταν σταματήσει να αυξάνεται η θετική τάση στα άκρα του C , αυτός εκφορτίζεται μέσω της $R_L (>> r)$ με $T = R_L C >> rC$ με πολύ αργό ρυθμό

Η κυμάτωση στα άκρα της R_L γίνεται τόσο μικρότερη όσο μεγαλύτερη είναι η σταθερά χρόνου $R_L C$

Εξομάλυνση με πυκνωτή

**Κατά την Φόρτιση
του Πυκνωτή**

Σταθερά χρόνου:

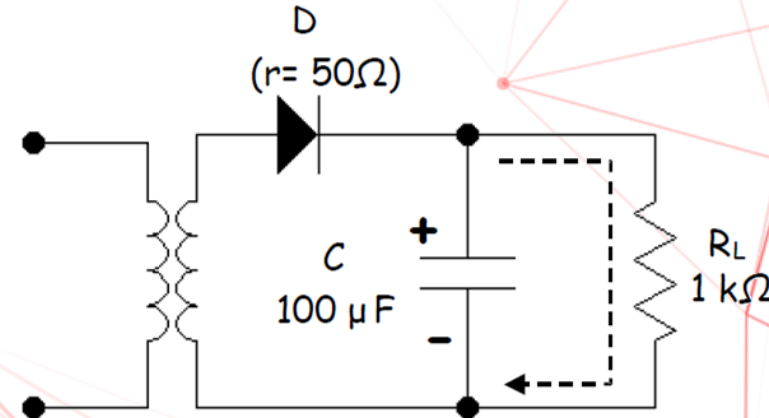
$$T = r \times C = 50 \, \Omega \times 100 \, \mu\text{F} = 5 \, \text{mS}$$

Χρόνος φόρτισης:

$$5T = 5 \times 5 \, \text{mS} = 25 \, \text{mS}$$

Εξομάλυνση με πυκνωτή

Κατά την εκφόρτιση
του Πυκνωτή

Σταθερά χρόνου:

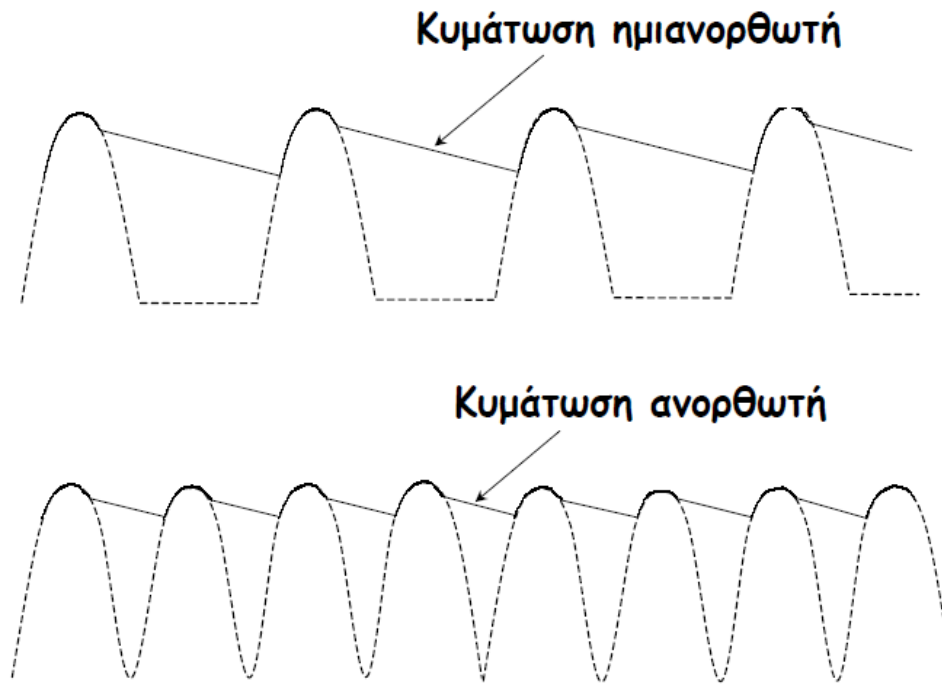
$$T = R_L \times C = 1k\Omega \times 100\mu F = 100\text{ mS}$$

Χρόνος εκφόρτισης:

$$5T = 5 \times 100\text{ mS} = 500\text{ mS}$$

Εξομάλυνση με πυκνωτή

$$\Delta U_{out} = \frac{I_{out}}{F_{out} \cdot C_1}$$

*Τάσεις εξόδου ενός ημιανορθωτή και ενός ανορθωτή
για ίδια ac τάση εισόδου και ίδιο φίλτρο*

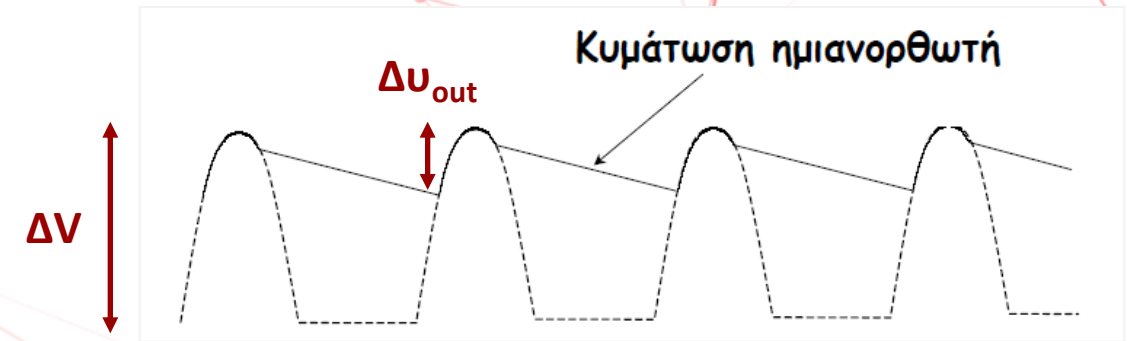
Εξομάλυνση με πυκνωτή

Συντελεστής σταθεροποίησης γ

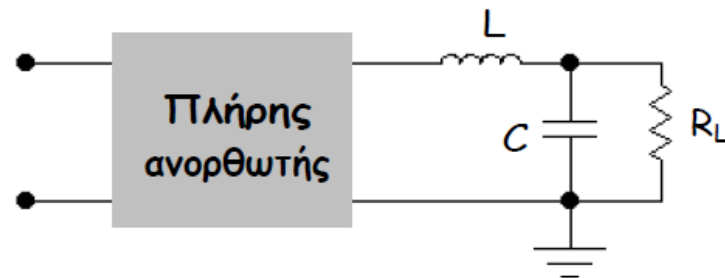
- Ονομάζεται το πηλίκο: $\gamma = \frac{\Delta u_{out}}{\Delta V}$

όπου Δu_{out} είναι η μεταβολή της εξομαλυμένης τάσης, ενώ ΔV η μεταβολή της ανορθωμένης τάσης

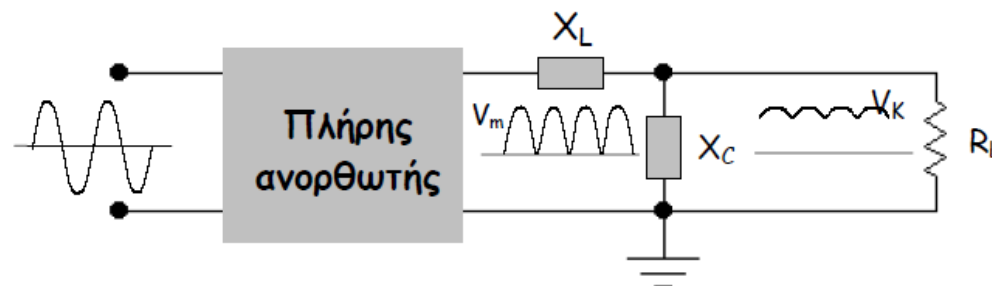
- Όσο μικρότερος είναι ο συντελεστής σταθεροποίησης τόσο καλύτερη είναι η εξομάλυνση

Εξομάλυνση με πηνίο

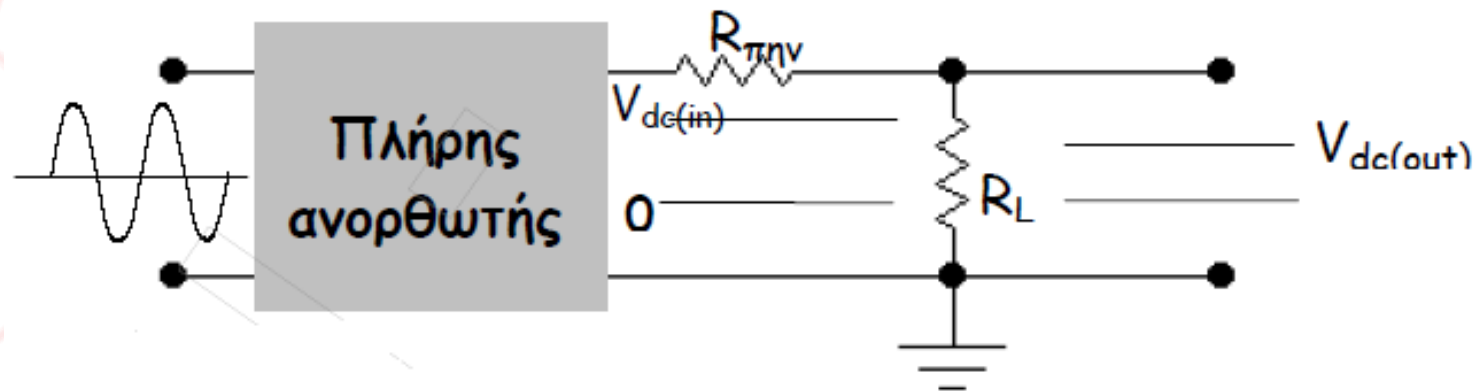

Πλήρης ανορθωτής με φίλτρο τύπου L

Δράση του φίλτρου L στην AC συνιστώσα της ανορθωμένης τάσης

Εξομάλυνση με πηνίο

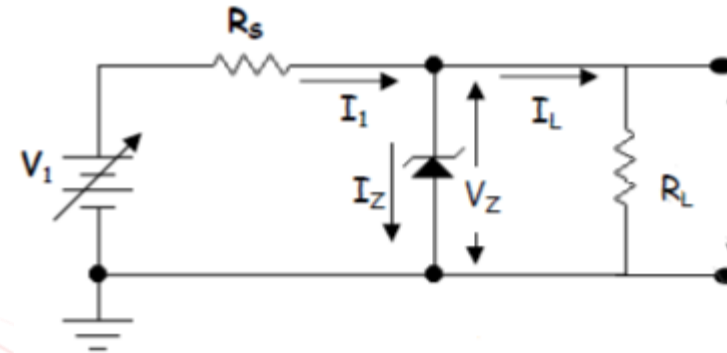

*Δράση του φίλτρου L στη dc συνιστώσα της
ανορθωμένης τάσης*

Σταθεροποιητής Τάσης

➔ Σταθεροποιητής γραμμής (σταθερό I_L , μεταβάλλεται η V_1)

Ισχύει: $I_1 = I_Z + I_L$,
 $V_1 = I_1 R_S + V_Z$
 $\Rightarrow V_1 = (I_Z + I_L)R_S + V_Z$

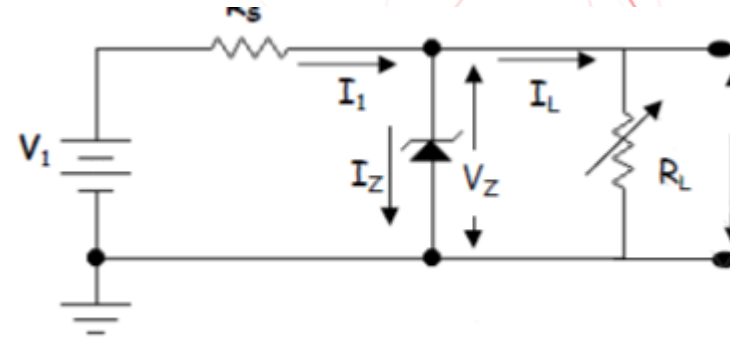
- Όταν V_1 μεταβάλλεται, επειδή I_L , R_S είναι σταθερά $\Rightarrow$ θα μεταβληθούν τα I_Z & V_Z
- Εφόσον οι μεταβολές του I_Z περιοριστούν ανάμεσα σε I_{Zmin} και I_{Zmax} , η V_Z , δεν αλλάζει και επειδή $V_{out} = V_Z$ συμπεραίνουμε ότι **παρά τις μεταβολές της τάσης εισόδου, η τάση στα άκρα του φορτίου παραμένει σταθερή**

Σταθεροποιητής Zener

➤ Σταθεροποιητής φορτίου (σταθερή V_1 , μεταβάλλεται το ρεύμα I_L)

$$I_L = I_1 - I_Z = \left(\frac{V_1 - V_Z}{R_S} \right) - I_Z$$

- Όταν I_L μεταβάλλεται, επειδή V_1 , R_S είναι σταθερά $\Rightarrow$ θα μεταβληθούν τα I_Z & V_Z
- Εφόσον μεταβολές του I_Z περιοριστούν ανάμεσα στις τιμές I_{Zmin} και I_{Zmax} , $\Rightarrow V_Z$ δεν αλλάζει και επειδή $V_{out} = V_Z$ συμπεραίνουμε ότι: **παρά τις μεταβολές του ρεύματος φορτίου η τάση στα άκρα του παραμένει σταθερή**

Επί τις εκατό σταθεροποίηση

➤ Η απόδοση ενός ανορθωτή γραμμής εκφράζεται με τον όρο:

$$\text{σταθεροποίηση γραμμής} = \left(\frac{\Delta V_{\text{out}}}{\Delta V_{\text{in}}} \right) \times 100\%$$

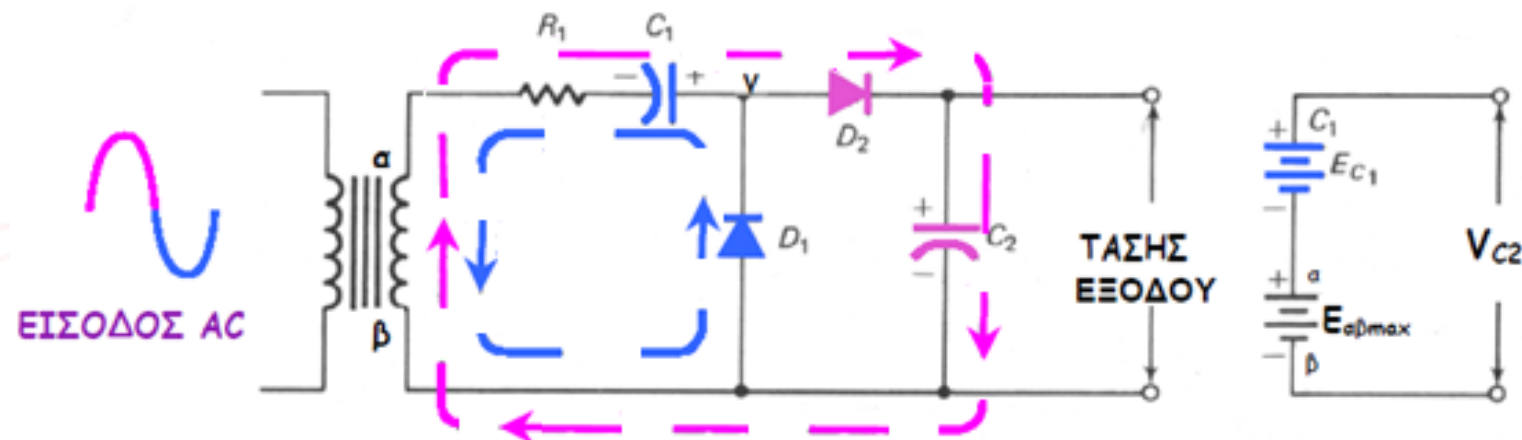
➤ Η απόδοση ενός ανορθωτή φορτίου εκφράζεται με τον όρο:

$$\begin{aligned} \text{σταθεροποίηση φορτίου} &= \\ &= \left(\frac{V_{\text{out}}_{\text{χωρίς φορτίο}} - V_{\text{out}}_{\text{με πλήρες φορτίο}}}{V_{\text{out}}_{\text{με πλήρες φορτίο}}} \right) 100\% \end{aligned}$$

Πολλαπλασιαστές τάσης

Δίνουν υψηλή τάση χωρίς τη χρήση μετασχηματιστή

Διπλασιαστής ημικύματος

Αρνητική ημιπερίοδος: $V_\alpha < V_\beta \Rightarrow$ μόνο D_1

Φορά ρεύματος: **γραμμή** -> (Σχ. α)

Πυκνωτής C_1 φορτίζεται με την πολικότητα που φαίνεται και $E_{C1} = E_{\alpha\beta\max}$ (1)

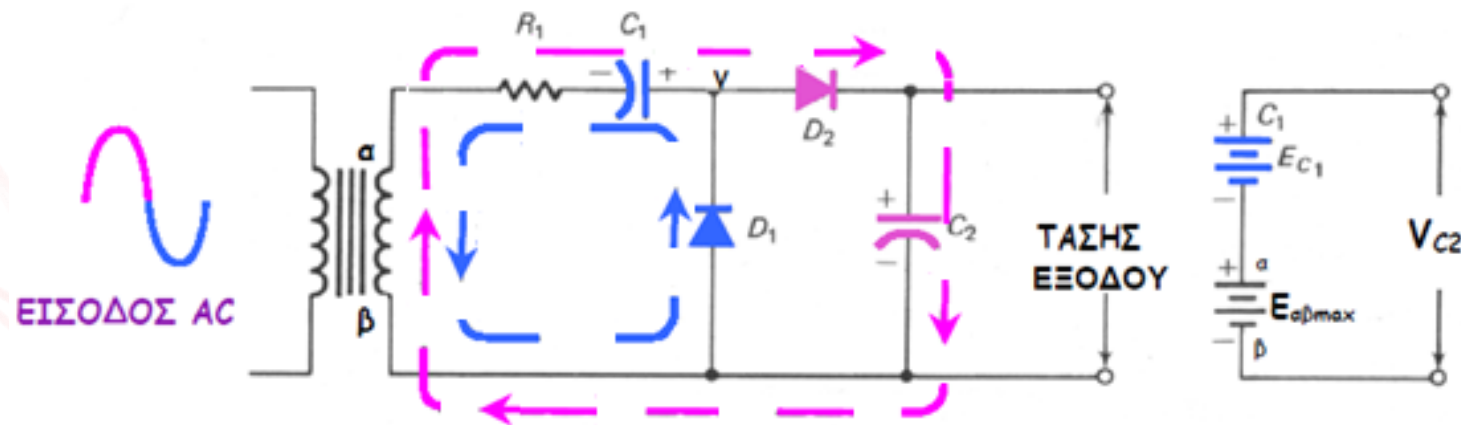
R_1 : προστατευτική αντίσταση διόδων D_1 και D_2

Επόμενη ημιπερίοδος (θετική): $V_\alpha > V_\beta \Rightarrow$ μόνο D_2

Φορά ρεύματος: **γραμμή** -> (Σχ. α)

Πολλαπλασιαστές τάσης

Διπλασιαστής ημικύματος

Στα άκρα του C_2 εφαρμόζονται $E_{\alpha\beta\max}$ και V_{C1} , που οι πολικότητές τους είναι σε σειρά

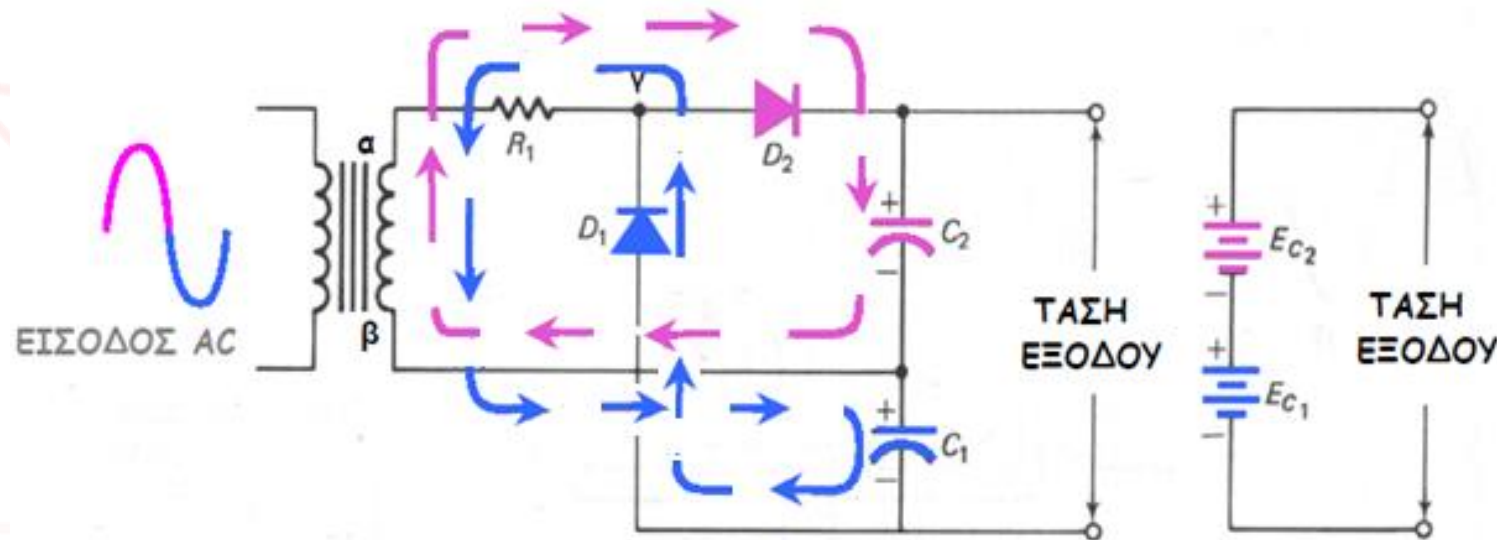
$$E_{C2} = E_{\alpha\beta\max} + E_{C1}$$

και λόγω της (1) θα είναι:

$$V_{out} = E_{C2} = E_{\alpha\beta\max} + E_{\alpha\beta\max} = 2 E_{\alpha\beta\max} \text{ (σχ. β).}$$

Δηλ. τάση εξόδου = διπλάσια απ' αυτήν που υπάρχει στα άκρα του δευτερεύοντος
Ονομάζεται διπλασιαστής ημικύματος

Διπλασιαστής πλήρους κύματος

Θετική ημιπερίοδος: $V_a > V_b \Rightarrow$ άγει μόνο **D_2**

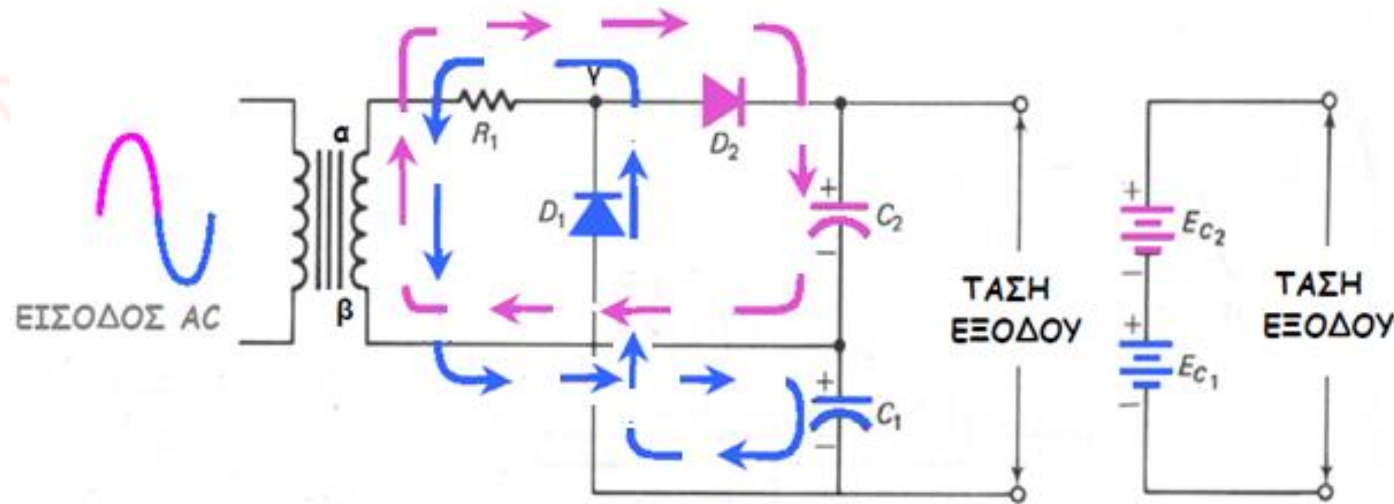
Φορά ρεύματος: **γραμμή -> (Σχ. α)**

Ο πυκνωτής **C_2** φορτίζεται στην τιμή κορυφής της τάσης δευτερεύοντος.

Επόμενη ημιπερίοδος (**αρνητική**): $V_a < V_b \Rightarrow$ άγει μόνο **D_1**

Φορά του ρεύματος: **γραμμή -> (Σχ. α)**

Διπλασιαστής πλήρους κύματος

C_1 φορτίζεται στην τιμή κορυφής της τάσης δευτερεύοντος.

Τελικά: $V_{out} = E_{C2} + E_{C1}$ (Σχ.β)

Δηλ. τάση εξόδου ισούται με διπλάσια τάση δευτερεύοντος.

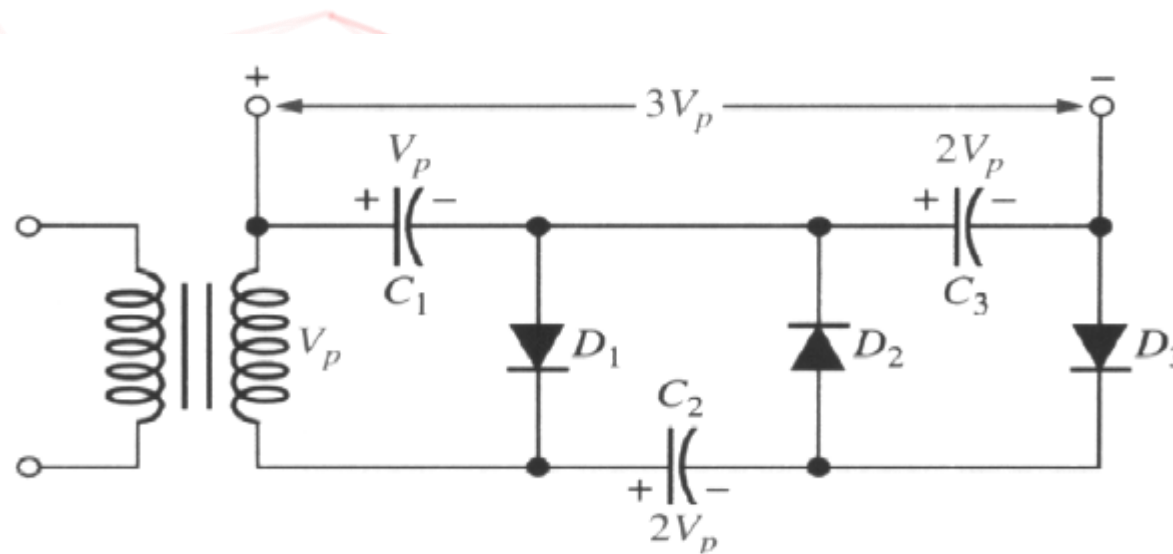
Ονομάζεται διπλασιαστής πλήρους κύματος

Πλεονέκτημα σε σχέση με διπλασιαστή ημικύματος: η τάση εξόδου του παρουσιάζει λιγότερες διακυμάνσεις σε περίπτωση που συνδεθεί φορτίο

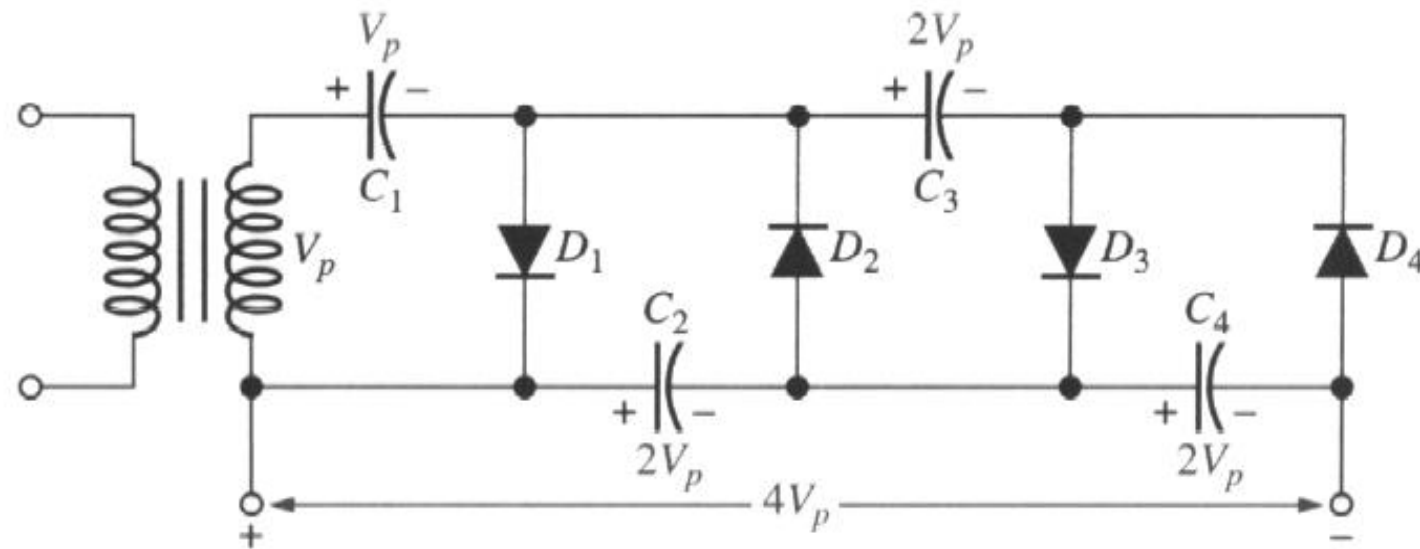

Τριπλασιαστής τάσης

Διπλασιαστής ημικύματος + 1 δίοδος = ένα κύκλωμα που η τάση εξόδου του είναι το τριπλάσιο της τάσης κορυφής V_p του σήματος εισόδου.

Τετραπλασιαστής τάσης

Ανίχνευση βλαβών στα τροφοδοτικά

1. Παρατήρηση των συμπτωμάτων

Φυσική βλάβη σε ένα στοιχείο μπορεί να έχει καταστρέψει και άλλα που έχουν σχέση με αυτό

2. Ανάλυση των πιθανών αιτιών

Απαραίτητη προϋπόθεση η σωστή γνώση του σχηματικού διαγράμματος της συσκευής και της λειτουργίας του κυκλώματος.

3. Περιορισμός των πιθανοτήτων με έλεγχο και μετρήσεις

Τα συμπτώματα που παρατηρούνται στις βλάβες των τροφοδοτικών είναι:

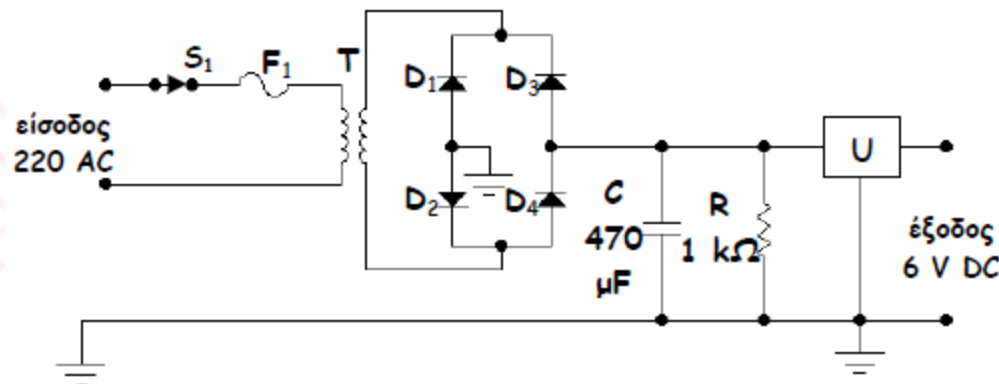
- Μηδενική τάση στην έξοδο
- Χαμηλή τάση στην έξοδο
- Υπερβολική τάση κυμάτωσης
- Υψηλή τάση στην έξοδο

Ανίχνευση βλαβών στα τροφοδοτικά

- **Κανονικές τάσεις:** είναι γνωστές και μπορούν να μετρηθούν με ένα βολτόμετρο ή και να παρατηρηθούν με παλμογράφο
- Τάσεις **μικρότερες** ή **υψηλότερες** από τις κανονικές, ή που οι μορφές τους είναι διαφορετικές από τις κανονικές, είναι ενδείξεις που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για να εντοπιστεί η βλάβη σε ένα συγκεκριμένο εξάρτημα

Ανίχνευση βλαβών στα τροφοδοτικά

Οι κανονικές τάσεις στα διάφορα σημεία του παρακάτω κυκλώματος είναι:

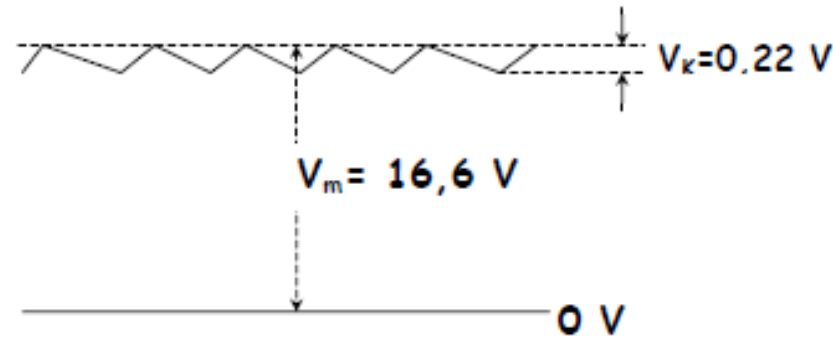

- Είσοδος (input): **220 V AC, 50 Hz**
- Δευτερεύον μετασχηματιστή: **12,7 V AC (ενεργός ή RMS)**
- Τάση κορυφής στο δευτερεύον μετασχηματιστή:
- DC τάση εξόδου του σταθεροποιητή U : **6 V**

$$V_{\text{δευτ}} = \frac{V_{\text{ενεργ}}}{0,707} = \frac{12,7}{0,707} = 18V$$

Ανίχνευση βλαβών στα τροφοδοτικά

Η τάση στα άκρα του φίλτρου RC έχει τη μορφή που φαίνεται παρακάτω

- Συχνότητα τάσης εξόδου γέφυρας: **100 Hz**
- Πτώση τάσης στα άκρα της γέφυρας: $V_m = 18 \text{ V} - (0,7 + 0,7) \text{ V} = 16,6 \text{ V}$
με μέση τιμή $V_{dc} = 0,637 \times 16,6 = 10,57 \text{ V}$

Ανίχνευση βλαβών στα τροφοδοτικά

$$\text{Κυμάτωση } V_k = \frac{I_{dc}}{2fC}$$

$$\text{και επειδή } I_{dc} = \frac{V_{dc}}{R_L} = \frac{10,57 \text{ V}}{1 \text{ k}\Omega} = 10,57 \text{ mA}, \Rightarrow V_k = \frac{10,57 \text{ mA}}{2 \times 50 \times 470 \times 10^{-6}} = 0,22 \text{ V}$$

Αυτή είναι η τάση που θα δείξει ένα **ac** βολτόμετρο στα άκρα του φίλτρου

Η κυμάτωση αυτή έχει επίδραση στη **dc** τάση φορτίου:

$$V_{dc} (\text{με κυμάτωση}) = 16,6 \text{ V} - \frac{0,22 \text{ V}}{2} \cong 16,5 \text{ V}.$$

Αυτή είναι η τάση που θα δείξει ένα **dc** βολτόμετρο στα άκρα του φίλτρου

Ανίχνευση βλαβών στα τροφοδοτικά

Συμπτώματα

- Στο κύκλωμα του τροφοδοτικού που αναφέρθηκε, υπάρχει βλάβη
- Η μέτρηση τάσης στο δευτερεύον με ένα ac βολτόμετρο δίνει 12,7 V
- Η μέτρηση τάσης στα άκρα του φίλτρου με ένα dc βολτόμετρο δίνει 10,5 V
- Να βρεθεί η βλάβη

Ανίχνευση βλαβών στα τροφοδοτικά

- Εφόσον η έξοδος του μετασχηματιστή έχει τη σωστή τιμή (12,7 V), η βλάβη είναι μετά το δευτερεύον πηνίο
- Έξοδος της γέφυρας (χωρίς το φίλτρο): αφιτράριστο ανορθωμένο ημιτονικό σήμα πλήρους κύματος, με τιμή κορυφής $V_m = (18-1,4) = 16,6 \text{ V}$
- Η τιμή των 10,5 V που δίνει το dc βολτόμετρο στα άκρα του φίλτρου, είναι τα 63,6 % των 16,6 V
- Η μέση τιμή στην πλήρη ανόρθωση δίνεται από τη σχέση:

$$V_{dc} = 0,636 \cdot V_m = 0,636 \cdot 16,6 \text{ V} = 10,5 \text{ V}$$

- Είναι σαφές ότι το βολτόμετρο στα άκρα του φίλτρου μετράει τη μέση τιμή μιας πλήρους ανορθωμένης τάσης μετά την έξοδο της γέφυρας
- Αυτό σημαίνει ότι είναι σαν να μην υπάρχει φίλτρο στο κύκλωμα
- Δηλ. υπάρχει πιθανότητα ανοιχτού (καμένου) ηλεκτρολυτικού πυκνωτή και πρέπει να ελεγχθεί με ωμόμετρο.
- Περαιτέρω έλεγχος: μέτρηση με παλμογράφο στα άκρα της R θα δείξει στην οθόνη ένα αφιτράριστο πλήρως ανορθωμένο ημιτονικό κύμα με τιμή κορυφής 16.6 V